

Tabakspijpen in een pandjeshuis

Bert van der Lingen (bertvanderlingen@tabakspijp.nl)

In een bank van lening, een openbare kredietinstelling (pandjeshuis), kunnen leningen tegen lage rente worden afgesloten met als onderpand voornamelijk juwelen, goud- en zilverwerk, kunst- en siervoorwerpen. Deze instelling, ook wel pandjeshuis of lommerd genaamd, was oorspronkelijk bedoeld om armen in geldnood te beschermen tegen geldleners die woekerrente vroegen bij de verpanding van goederen.

Een pijpenmaker in Parijs maakte eind negentiende eeuw op een geheel andere wijze gebruik van de bank van lening. De meerschuijmen pijpen die hij in zijn werkplaats vervaardigde bracht hij naar het pandjeshuis en beleende ze voor een hoger bedrag dan zijn materiaal- en productiekosten. Korte artikelen hierover verschenen in diverse dagbladen. Hieronder is de versie van het Algemeen Handelsblad van 28 oktober 1891 in zijn geheel overgenomen. Het stukje verscheen onder het kopje "Hoe men zijn waar aan den man brengt":

"Groote ontsteltenis in de bank van leening te Parijs. Sedert eenigen tijd werden er zooveel meerschuijmen pijpen in gebracht, dat men weldra overladen was en reeds groote sommen op dat rookgerief had geleend. Vanwaar kwamen al die pijpen? De heer Durantou, de commissaris, ontdekte weldra dat de man met de pijpen niemand anders was dan een brave pijpenmaker, die het geval als volgt uitlegde.

Ik koop in het groot blokjes meerschuij, maak er pijpen van, polijst ze en wanneer ik een kleinen voorraad heb, breng ik ze naar den lommerd. Elke pijp kost mij omtrent fr. 1.50 en men leent er mij 3 fr. op. Ik doe dus niets strafbaars. De uitlegging was volkomen juist, en de werkman is niet bemoeijlijkt. Maar wat zal men met al die pijpen doen?

Dit herinnert aan de geschiedenis van den man, die 15.000 blaasbalkjes erfde en ze één voor één beleende, zoodat hij er 45.000 frank voor kreeg. Een nationale feestdag kwam met een besluit, dat al de panden van drie frank zouden worden teruggegeven. De man kreeg zijn 15.000 blaasbalkjes terug en begon ze kort daarna opnieuw te verpanden, zoodat hij in weinig jaren een mooi fortuintje had."

Bron:

Algemeen Handelsblad 28-10-1891 (website: <http://kranten.delpher.nl>)